

ונותנים להם מיני מתיקה שישמחו את ליבם, וכל זה [נעשה בשעה המתאימה ללימוד תורה] משום "עת לעשות לה'..." שעל-ידי זה נוסף בחינוכם ביתר שאת וביתר עוז.³¹

בימינו עושים זאת בתהלוכות ובכינוסים לילדי ישראל ברוב עם ובפרסום גדול, בכל אתר ואתר.³² כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף לפעמים בתהלוכה ובכינוס ואומר שיחה מיוחדת לכבודם, ועודם ביותר. בדרכו להציון הק' היה נוסע ל'שדה' שבו התכנסו

הילדים, ושוהה שם מעט ואחר-כך ממשיך אל הציון.³³

"אצל אדמו"ר האמצעי היה ל"ג בעומר מימים-טובים המצויינים. היה יוצא לשדה בעריכת סעודה קלה, שתיית משקה ואכילת ביצים מבושלות ובניגונים ובריבודים. וראו אז הרבה מופתים", בעיקר בנוגע לפקידה בורעא חייא וקיימא. וכך נהגו למסור לרבי בקשות בנושא זה ביום ל"ג בעומר, ומשפחות רבות זכו להיפקד בזכות זה.³⁴

פייח סליו. וראה 'תורת-מנחם' – התוועדיות תשי"א ח"ב עמ' 77. לקוטי-שיחות כרך לו עמ' 121 הערה 5 באריכות.

(31) 'תורת-מנחם' – התוועדיות תשי"א ח"ב עמ' 1727, 'התוועדיות' תשי"ז עמ' 268.

(32) 'כינוס' בבית-חינוך היה כבר בשנת תשי"ג. את צורת הפאראדי – צעדה המלווה בשלטים וכרזות – לבש בשנת תשי"ז (הכינוס התקיים שם לפני התהלוכה). בשנת תשי"ז היתה הוראה לערוך תהלוכה גם בארה"ק, ומוסיף והולך מידי שנה בשנה – ראה פירוט השנים ביאוצר מנהגי חבי"ד עמ' רעו.

בנוגע להופעת 'קוסם', על אף שיש מקילים בזה אם הוא מדגים תחילה תרגיל אחד ומראה שאינו אלא אחיות-עניים (וכמ"ש בפינת ההלכה' בגיליון 543 של 'שיחת השבוע'), הרי כיוון שהרבנים המפורסמים בארה"ק כבר אסרו זאת (ומה: הגרי"מ לנדא, הגרי"ש אלישיב והגרי"ש ואזנר שליט"א), וכיוון שחובתנו לעשות הכל כדי לשתף בזה את כל החוגים, ובוודאי את החרדים, למעשה אין מקום להקל בזה כלל.

בהגלת הפרסים שנוהגים לערוך אז, יש להקפיד למלא את הוראת הרבי 'העירוני כמה פעמים, שבכל כיצא-בזה

צריכה להיות הגרלת ספרי קודש, וקל להבין. בשנת תשלי"ג הופיע בפירסום מטעם צא"ח ילד המקבל יכדורגלי כפרס העיקרי במבצע שלי"ה, ובתגובה מסר יו"ר המזכירות, הרה"ח ר' חמ"א חודקוב ע"ה, ליו"ר צא"ח הרה"ח ר"י לייבוב ע"ה שהרבי אינו גורס כלל פרס זה, ושיש להשמיד את המודעות שנדפסו (ראה לשון המענה בהתקשרות' גיליון נא עמ' 14). אודות פרסים אחרים, כמו אופניים, מצלמה, טיסה בשמי הארץ וכדומה, הסכים הרבי שאין מניעה, ורק הוסיף "אלא שהספרים יודגשו בהפרסומת" ('התקשרות' גיליון מב עמ' 14-15. 'צעירי אגודת חבי"ד' עמ' 298).

אגב, פעם השיב הרבי [לא קשר ללי"ג בעומר] למוסד שערך הגרלה על פרסים יקרי-ערך: "לכאורה, הוצאות הפרסים גדולה וביותר – ועל-פי סברא, גם בהרבה פחות מזה ישנו [את] המקוה".

(33) וכן הציע הרבי לחסידים לעלות על הציון היום, כיוון שקברי צדיקים בכלל הוא במקום העליה לציון הרשבי" – 'תורת-מנחם' – התוועדיות תשי"א עמ' 67.

(34) ספר-המנהגים עמ' 43, מלקוטי-דיבורים כרך ג דף תקיט, א ויהיוס' יוס' ל"ג בעומר. ביאור בזה בהתוועדיות תשי"א שם עמ' 60.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקסה

ערב שבת-קודש
פרשת בהר
י"א באייר ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

לוח השבוע

בהתוועדות זו עורכים מגבית של צדקה¹⁸.
 * הרבי עורך²¹ "להוסיף בתורה עבורה וגמ"ח – עליהם העולם עומד, והרי רשבי" עליו נאמר 'וצדיק יסוד עולם'... נתינה לצדקה במספר ח"י – והרי ל"ג בעומר הוא ח"י באייר (ראשי-תיבות: אברהם, יצחק, יעקב, רחל, שכוללת כל ר' האמהות). בעבודה – מזמור ל"ג בתהילים, ספר דוד בן ישי בתור נעים זמירות כל בני ישראל. בתורה – בפרשת השבוע, ובפרט בחלקו המיוחד ליום זה [השיעור בחת"ת]...".

* מנהג שפשט בכל תפוצות ישראל: ביום ל"ג בעומר אוספים את כל הילדים [בצניעות המתאימה], ומסבירים להם מענייני דיומא, אודות רשבי" וכו'²⁶. אחר-כך יוצאים עמהם לטיול אל השרה [והמנהג שהתינוקות – גם הבנות²⁹ – יורים בקשת כל"ג בעומר³⁰],

נהגו לאכול ביצים כל"ג בעומר¹⁹. בבית אביו של הרבי נהגו לאכול חרובים, לזכר החרובים שמהם ניזונו רשבי" ורבי אליעזר בנו במשך זמן היותם במערה²⁰.

"עת סגולה היא, להתעוררות ולתוספת אומץ בגילוי והפצת פנימיות התורה, שברורנו נתגלתה במעיינות החסידות ותורתה²¹.

הרגשה מיוחדת על 'אהבת-ישראל' ביום זה²².

"השייכים לזה, צריכים לסדר נסיעה למירון²³, אבל לאורך גיסא, אין מההכרח שתסע כל הישיבה... והנשארים יארגנו התוועדות במקומם²⁴.

"אצל חסידים היו נוהגים לשבת להתוועד כל"ג בעומר לפנות ערב, בין מנחה למעריב²⁵. גם נשי ובנות חבי"ד יערכו היום התוועדות²⁶.

עצמו אכל – בלילה – מאכלי חלב) יאוצר מנהגי חבי"ד עמי רדע. ועייש עמי רעטרס).

26) אגיק חייג עמי מז וחייא עמי עט.
 27) במכתבו מיום א' פ' בחוקותי תשמי"ט "עיד הצעת רבים והחלטתם לעשות כן במעשה בפועל", לקוטי-שיחות כרך לב עמי 254. ובשולי המכתב: "ג.ב. מובן ופשוט שגם לאחר לייג בעומר יש לעשות ולהשלים כל הניל, כלימוד פסח שני דמיניה אולונן: יניטא קיין פארפאלן [=אין דבר אבוד], ובכפליים לתושיה".

28) וגם הפיוטים שבבחו של רשבי" (כמו פיוט יבר יוחאי) שלא ראינו שיאמרו אצל רבותינו נשיאנו, קרוב לומר שהיה אצלם במחשבה – יתורת-מנחם – התוועדותי תשמי"ז חייג עמי 271.

בקשר להסברה לילדים אודות תלמידי רבי עקיבא, להעיר מדברי הרבי בתחילת שיחתו לילדים ביפאראדי לייג בעומר תשכ"ז (שיחות קודש תשכ"ז ח"ב עמי 111): "שמיום לייג בעומר ואילך נהגו תלמידי רייע כפי שלמדום רבם אודות ואהבת לרעך כמוך, לנהוג כראוי זה עם זה" היינו שהמגיפה פסקה מפני שתוקנה הסיבה שלה כראוי (תודה להרה"ח ר' ליפא שיי קורצווייל).

29) במענה למנהלת יבית רבקה בשכונת הרבי, שהודיעה שהתלמידות תיי יוצאות לשדה בליג בעומר, וישחקו עם קשת כנהוג, ענה הרבי "הרומז גס'כן לקשת, שהוא סימן לביאת משיח (ח"א) עבב, והחרים [=המשך] מאמרי חסידות לאדמו"ר מהרי"ש משנת תרל"א] עמי 119 (סט), ותשואות-חן על הבשרות טובות, וגדול הזכות וכו'".

30) מנהג זה הובא ונתבאר בסי בני-יששכר מאמרי חודש אייר מ"ג פ"ד, ובספרים שהובאו בסי' בינן פסח לשבועות

19) ועל הרבי מסופר, שנהג לאכול ביצים שקליפתן נצבעה בשעת הבישול בצבע חום – יאוצר מנהגי חבי"ד עמי רפ. [בד"כ עשה זאת הרבי בחדרו. אך בהתוועדות לייג בעומר תש"ל היתה מונחת ביצה קשה על השולחן, ובשעת ההתוועדות חתך אותה הרבי לארבעה חלקים, ואכל ממנה. וראה יאוצר מנהגי חבי"ד ס"ע הער].

20) יתורת-מנחם – התוועדותי תשמי"ב חייג עמי 1395.

21) אגיק חלק כ עמי רכג.

22) יתורת-מנחם – התוועדותי תשמי"ז חייג עמי 362, ועוד.

23) הרבי עורך לנצל את הבאת הילדים לתפוצות מצווה ביום זה במירון, להשפעה בנושא החינוך, ובין השאר לחלק שם חבורות או דפי אליף ביית שיש עליהם גם את הכתובת של צ"אח וזאיה סיסמאות השייכות גם להורים (אגיק כרך ז עמי עדר).

24) יערי המועדים – ספירת העומר' ס"י צד, ושי"ג וראה בשיחת מוצש"ק אמור, אור לפסח-שני תש"לח ס"י, שבספרים מובא דבר פלא, שאותם שהיו בליג בעומר במירון, הרגישו שמחה מופלגת, עד שאין זה מובן כלל בדרך הטבע, אך כך הוא הרגש האדם שם בפשטות (ראה גם בסי טעמי-המנהגים עמי ערה). ומבאר הטעם, מפני שאז התקיים ברשבי" יבחד קטירא אתקטרנא... היינו בדוגמת דרגת משה רבינו שבכל אחד ואחד מישראל.

25) ספר-המנהגים שם, מספר-השיחות תש"א עמי 119. ושם גם ביאר העניין ע"פ נלח מהרה"ח ר"ה מפאריטש, ובהערה – מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. בזמן הצמח-צדק היו עורכים ליושבים ולאורחים סעודה גדולה בדגים ובשר לפני ערבת אור לליג בעומר (רק הצ"צ

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

"א באייר ה'תשס"ה – י"ח באייר ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"א באייר	ה' כלים. פרק טו-יז.	ה' מחוסרי כפרה. פרק ב.	מ"ע ק.
ש"ק	י"ב באייר	פרק יח-כ.	פרק ג.	מ"ע קו.
א'	י"ג באייר	פרק כא-כג.	פרק ד.	מ"ע קד.
ב'	י"ד באייר	פרק כד-כו.	פרק ה.	מ"ע צו.
ג'	ט"ו באייר	פרק כז-כח. ה' מקואות... בפרקים אלו. פרק א.	ה' תמורה... בפרקים אלו.	מ"ע קט.
ד'	ט"ז באייר	פרק כז-כח.	פרק ב.	מ"ע קט.
ה'	י"ז באייר	פרק כז-כח.	פרק ג.	מ"ע קט.
ו'	י"ח באייר	פרק כח-י.	פרק ד.	מ"ע קט.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה							
ו', י"א באייר	4.17	3.13	4.43	5.45	9.07	12.37	1.12	7.34.3	8.01
ש"ק, י"ב באייר	4.16	3.12	4.42	5.44	9.07	12.37	1.12	7.35.0	8.02
א', י"ג באייר	4.15	3.11	4.42	5.43	9.06	12.38	1.12	7.35.7	8.02
ב', י"ד באייר	4.15	3.10	4.41	5.42	9.06	12.38	1.12	7.36.3	8.03
ג', ט"ו באייר	4.14	3.09	4.40	5.42	9.06	12.38	1.13	7.37.0	8.04
ד', ט"ז באייר	4.13	3.08	4.40	5.41	9.06	12.38	1.13	7.37.6	8.05
ה', י"ז באייר	4.13	3.07	4.39	5.41	9.06	12.38	1.13	7.38.2	8.05
ו', י"ח באייר	4.12	3.06	4.39	5.40	9.06	12.38	1.13	7.38.8	8.06

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחבי"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנוראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
בהר	6.57	7.12	7.05	7.13
בחוקותי	7.01	7.17	7.10	7.18

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מרו"ל: מכון ליובאוויטש שיע"י צעירי-אגודת-חבי"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חבי"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מנהגנו לאכול מצה בסעודת היום בפסח-שני⁸.

יום חמישי

י"ז באייר

במנחה אין אומרים תחנון⁹.

יום שישי

ח"י באייר – ל"ג בעומר¹⁰.

אין אומרים תחנון¹¹.

אין מסתפרים גם ב"ג בעומר, מלבד תספורת-מצווה לילדים¹².

"משני האופנים שכתב, טוב יותר להתחיל

התספורת ביום ל"ג בעומר, והסעודה וההתוועדות אפשר להמשיכה גם בלילה שלאחרי זה. וכמו שראינו הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר... בעת קישורי התנאים של בתו הצעירה, הרבנית שיינא ע"ה הי"ד¹³.

(ילד שנולד לאחר ל"ג בעומר עד ערב חג השבועות ועד בכלל, עורכים את תספורתו בערב החג¹⁴).

יום הילולא דהתנא רשב"י. יש נוהגים להדליק ריבוי נרות בלילה בבית-הכנסת (ובארץ-הקודש נהגו הכול ב'הדלקות' פומביות)¹⁵ ועושים שמחה "בכל לב ונפש"¹⁶, כי רצונו הוא שישמחו ביום זה¹⁷.

ביום זה יש לתת צדקה בהוספה מיוחדת¹⁸.

נדפסו בהוספות לסי' יחידושים וביאורים בשי"ח ח"א עמ' שמו, והתשובות עליהן נדפסו שם בפנים סי' ט, וכן בס' ישערי הלכה ומנהגי סי' ריב, ובכ"מ.

8 הרבי הביא מסי' ידרכי חיים ושלום, שאף שאכילת פסח-שני היתה בליל ט"ו, מכל-מקום ההקדמה היתה ביום והעיקר הוא ההתחלה, לכן אוכלים מצה ביום י"ד – אג"ק ח"ב עמ' שגב. עם זאת, ניתן לקיים את המנהג גם בליל ט"ו באייר, וכך נהג הרבי ברוב השנים (הרה"ח רי"ל שי' גורנו). 9 בשיחה (בלתי-מונחת, בתרגום מאידיש) נאמר: "אע"פ שאדמו"ר הקון בשי"ע לא הכריע בבירור בין שתי הדעות, אע"פ מזה שכתב בסידורו שבמנחה של ערב ל"ג בעומר אין אומרים תחנון – מובן שסוף-כל-סוף הכרעה היא של"ג בעומר מתחיל מן הלילה. הדבר נוגע במיוחד לגבי עריכת תחנונות כשהקביעות של ל"ג בעומר היא בערב שבת" – שיחות-קודש תשי"ז ח"א עמ' 730, ונתקף לאחרונה בס' שערי הל' ומנהגי ח"א עמ' קז. כדרכם, לא ציינו שהוראה זאת סותרת את ההוראה שנדפסה לעיל (בחלק ב' סי' עקסח, מאג"ק כרך ח עמ' שיח), שלא לעשות תחנונה בליל ל"ג בעומר אלא ביום דווקא. וכנראה במועל נשאר אג"ש בהנהגה הישנה. ואגב, במירוץ, נהגו תמיד מכל החוגים שאין עושים 'חלאקה' אלא אחרי תפילת 'ותיקון דווקא. אבל בפנים השיחה כתובות עוד כמה שורות בנושא זה:

וכדומה, ונשאר הנוסח הישן (אג"ק ח"א עמ' רט). במקום אחר כתב הרבי רמז דבר: בספרי פולין מובא ש"ל"ג בעומר בגימטריא 'משה' – להעיר דרשב"י 'יהיה ניצוץ משה', וינתעלה לאותו אור שקיבל משה כשעלה לקבל לוחות שניות" (עמק-המלך ס"ב ד', ועל-דרך זה בכמה מקומות) – לקוטי-שיחות ח"א עמ' 337.

11 סידור אדה"י לפני 'למנצח... יענך'. וראה שו"ע אדה"י סי' תצג סו"ס ה. השלמות הדברי נחמיה' לשו"ע סי' קלא סי' יח [נדפסו בהוספות לשי"ע ח"א עמ' 357].

12 ראה שע"ת סו"ס תצג. יוצר מנהגי חב"ד עמ' רפ"ד. וראה שם עמ' רפד אודות נישואין. ובשנים האחרונות ע"פ הוראות הרבי עורכים נישואין ביום זה, גם ללא סיבות מיוחדות.

13 ממכתב שנדפס בשערי הל' ומנהגי ח"א עמ' קז. וחבל שלא נתפרש ע"י המו"ל האופן השני מ"שני האופנים" הללו. וראה לעיל הערה 9 ובנסמן שם.

14 אג"ק כרך יב עמ' תמא (למי שטולד בכ"י אייר – יוצר' עמ' רס).

15 בעבר נהגו בהדלקות גם בירושלים ובחברון, ורבותינו השתתפו בזה – אג"ק אדמו"ר מהורשיב ח"ג עמ' יד, שה"ש תרצ"ט עמ' 330. לפרטי המנהג וטעמיו, ראה סי' יבין פסח לשבועות; פ"ח סט"ו וא"ל. אג"ק ח"א עמ' רס.

16 אג"ק אדה"י ח"א (הוצאת קה"ת, ברוקלין תשי"מ), עמ' קיז.

17 לוח כולל-ח"ד, ע"פ לקוטי-שיחות חלק ד עמ' 1304 ועוד, מהמשנת חסידים, החיד"א וכו'. וראה 'התוועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1994: 'ביום זה – דבר פשוט הוא צעריכים כולם להיות בשמחה גדולה', עיי"ש. בקשר למנהגים העתיקים בשמחת רשב"י, ראה גם המובא בספר-השיחות תשי"ז ח"ב עמ' 460.

18 'יתורת-מנחם' – התוועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 2017. וראה גם 'התוועדות' תשמ"ח ח"א עמ' 319.

"כולהו אליבא דרבי עקיבא"

רבי עקיבא השיג הכול על-ידי עבודה ויגיעה ולא מצד "ירושה", ולכן זכה ל"עשירות" רוחנית שממנה נשתלשלה עשירות גשמית

□ כשיהודי לומד תורה באחדות, דנים אותו ביחד עם הכלל, והעניינים הבטתי-רצויים שלו נבלעים בזכויות הכלל □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ואקח לך מנעלין יפים או בגדים חמודים וכו'" – אף-על-פי שלימוד כזה הוא שלא לשמה. אמנם, לאמיתו של דבר, הרי כל העניינים הגשמיים שעל-ידם מחנכים את הקטנים, ישנם גם ברוחניות, ושם הם באופן דלשמה, אלא שכאשר משתלשלים ויורדים למטה בעניינים גשמיים, נעשים באופן דלשלא לשמה. ובהתאם לכך, יש להוסיף בהמדובר לעיל אודות המאורעות בחיי רבי עקיבא – ביאור הדברים על-פי פנימיות העניינים.

ב. מהעניינים המיוחדים אצל רבי עקיבא לגבי שאר תנאים – שהיה בן גרים⁴. ולהיותו בן גרים, לא היתה אצלו העשירות שבאה בירושה לכל אחד ואחד מבני אברהם, יצחק ויעקב, שעל זה נאמר "אשרינו מה טוב חלקנו וכו' ומה יפה ירושתנו", כמבואר בתנ"א⁵ שזוהו "כמו שהארם שש ושמה בירושה שנפלה לו הון עתק שלא עמל בו, כן ויותר מכן יש לנו לשמוח על ירושתנו שהנחילונו אבותינו", שלכן שייכת אליו התורה ("תורה ציווה לנו

א. בהמשך להמדובר בהחצר' אודות הלימוד מחיי רבי עקיבא – הרי כיוון שרוב הנוכחים היו ילדים קטנים, הוצרך להיות הדיבור באופן המובן ושייך אליהם.

ולכן, בהמדובר שלמרות שבתחילה היה רבי עקיבא עני, הנה לאחרי שהתמסר ללימוד התורה, נעשה עשיר – דובר אודות עשירות בגשמיות.

ועניין זה הוא בהתאם לפסק-דין הרמב"ם⁶ שאף-על-פי שאין ראוי לעבוד את ה' כדי לקבל שכר, שזוהי עבודה שלא לשמה, כי אם עבודה מאהבה, ש"עושה האמת מפני שהוא אמת כו'", מכל-מקום, "כשמלמדין את הקטנים... אין מלמדין אותם אלא... כדי לקבל שכר", וכפי שמאריך בפירוש המשניות⁷ בנוגע לחינוך הקטנים ללימוד התורה, ש"בהכרח יצטרך המלמד... שיורו אותו על הלימוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו, ויאמר לו קרא ואתן לך אגוזים... וכשיגדיל ויחזיק שכלו ויקל בעיניו אותו הדבר שהיה אצלו נכבד מלפנים... יאמר לו מלמדו קרא

1 בהשיחה לתלמידים הצעירים (תו"מ ח"ח עמ' 148 ואילך).
2 הל' תשובה פ"י ה"ב-ה.
3 סנהדרין ר"פ חלק (ד"ה וכת חמישית).
4 להעיר מלקו"ש חט"ו עמ' 78 ואילך.
5 ראה סדה"ד בערכו.
6 בנוסח תפילת השחר.
7 פל"ג.

משה מורשה גו"ם⁸) גם כאשר אינו לומדה ומתייגע בה, מה-שאינ-כן גר, שאין לו עשירות זו בירושה, ומזה נשתלשל שרבי עקיבא – בן גרים – היה עני גם בגשמיות. אמנם, על-ידי עבודתו ויגיעתו זכה לעשירות שבדרך כלל באה על-ידי ירושה [ובפרט להדעה⁹ שגם גרים יכולים לומר "לאבותינו", לפי שמתייחסים לאברהם שנקרא "אב המון גויים"¹⁰, ועבודתו היתה לגייר גרים, כמו שכתוב¹¹ "את הנפש אשר עשו בחרן"], ויתירה מזה, שהעשירות שבאה על-ידי עבודה ויגיעה היא גדולה יותר מהעשירות שבאה על-ידי ירושה – שזהו שרבי עקיבא נעשה היסוד והעמוד והמקור לתורה שבעל-פה, כדאיתא בגמרא¹² "סתם מתניתין ר' מאיר, סתם תוספתא ר' נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אביבא דרבי עקיבא" (ממה שלמדו מרבי עקיבא אמרום), שזהו אמיתית ענין העשירות, ברוחניות, ומזה נשתלשלה העשירות שהיתה אצל רבי עקיבא גם בגשמיות – כמו שכתוב בפרשת השבוע¹³ "אם בחוקתי תלכו גו", "שתהיו עמלים בתורה"¹⁴, אזי "ונתתי גשמיכם בעתם וגו"¹⁵, וכל הברכות האמורות בפרשה, כפי שהם בפשטות הכתובים, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו"¹⁶.

ג. ויש להוסיף ולבאר שייכותו של רבי עקיבא לתורה שבעל-פה דווקא, שעל זה אמרו "כולהו אליבא דרבי עקיבא": מהחילוקים שבין תורה שבכתב לתורה שבעל-פה – ש"רצון העליון המלוכב בתרי"ג מצוות שבתורה שבכתב הוא מופלא ומכוסה טמיר ונעלם... כל המצוות... הן סתומות ולא מפורשות וגלויות וידועות", שהרי על-ידי תורה שבכתב לבדה אין אנו יודעים כיצד לקיים את המצוות, כי אם על-ידי ביאור ופירושה הדברים בתורה שבעל-פה דווקא¹⁸, והיינו, שהשייכות לתורה לעולם הזה (כיצד לקיים את המצוות בעולם הזה) היא בעיקר בתורה שבעל-פה.

וזהו גם תורה שבכתב נקראת "עץ החיים"¹⁹ "אילנא דחיי", ותורה שבעל-פה נקראת עץ הדעת, "אילנא דטוב ורע"²⁰ – כיוון שתורה שבעל-פה מתלבשת בעולם לפעול בירור והבדלה בין הטמא לטהור ובין האסור למותר כו', שעל-ידי זה מפרידים את הרע מן הטוב²¹,

- (8) ברכה לג, ד.
- (9) דעת ר"י בירושלמי ביכורים פ"א ה"ד. וכ"ה ברמב"ם הל' ביכורים פ"ד ה"ג.
- (10) לך לך יז,ה.
- (11) שם יב,ה ובפרש"י.
- (12) סנהדרין פ"א, (ובפרש"י).
- (13) ר"פ בחוקותי.
- (14) תו"כ ופרש"י עה"פ.

- (15) שם, ד.
- (16) שבת סג, א. וש"ג.
- (17) ראה גם תורת-מנחם – התועודיות ח"ב עמ' 117.
- (18) תניא אגה"ק ס"כ (קנב).
- (19) באשית ב,ט.
- (20) זח"ג קכד, ב (ברע"מ).
- (21) ראה תניא אגה"ק ס"ו. לקו"ת במדבר יג,ג.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת בהר

י"ב באייר

יום ראשון

י"ג באייר

יום השנה לפטירת הו"ח אי"א נו"נ ובעל מידות ר' ישראל-אריה-לייב שניאורסאהן ע"ה (תרס"ט-תשי"ב), אחיו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו¹.

במנחה אומרים תחנון².

יום שני

י"ד באייר – פסח-שני

אין אומרים תחנון³.

סוף זמן קידוש לבנה (לכתחילה) – כל הלילה, אור ליום שני.

"אין עתה היכולת והאפשרות לשנות (ולבנות) כפי הדרוש להקרבת קרבן פסח וכו' – ולכן גם אין מקום שלא להיות בערב פסח או בי"ד באייר קרוב לירושלים ת"ו"⁴.

הפטרה: "ויאמר ירמיהו... ארץ זבת חלב ודבש" (ירמיה לב, כב-כג)⁵.

פרקי-אבות – פרק ג.

* מסרו בשם הרבי, שכשיש בפרקי-אבות חלקי-פסוקים, אין מזכירים בהם את שם ה' כמות-שהוא⁶. בפרקנו יש הזכרות כאלה בסוף משנה ג: "וידבר אלי..."; במשנה ו: "אלוקים ניצב"; "בקרוב אלוקים ישפוט"; "אז נדברו יראי ה'", ובמשנה יד: "כי בצלם אלוקים"; "בנים אתם לה' אלוקים".

* במשנה טז צריך לומר: "ומצודה פרושה" בשי"ן שמאלית ולא בסמ"ך⁷.

- (1) ספר-המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.
- (2) ראה 'התקשרות' גיליונות: רעח עמ' 17, תטו עמ' 14, תעא עמ' 14.
- (3) ראה שער הכולל פי"ז סכ"א.
- (4) לוח כולל-חב"ד. וראה קובץ י"ג איירי (קה"ת תשנ"ב). צילום מצבתו בימי חב"ד ביום זה. ראה אודותיו בסי יתולדות לוי-צחקי (הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד. מהדורה רביעית, תשנ"ה, פרק טו). נפטר בליברפול שבאנגליה. ע"פ בקשת כ"ק אדמו"ר הועלה ארונו לארה"ק, ונטמן בחלקת חב"ד בעיה"ק צפת (ימי חב"ד).
- (5) סידור אדה"י, לפני "למנצח... יענך".
- (6) סידור אדה"י שם. וכתב הרבי: "בזה חידוש גדול (וצע"ג ליישוב): עיקר ענין פסח-שני צריך להיות (לכאורה, על-דרך פסח ראשון) בליל ט"ו, ואפילו הקרבנו הוא לאחר התמיד (מנחה) – ולכן מוסיף (=מחדש) שם "שהוא י"ד באייר" – 'התועודיות' תשד"מ ח"ב עמ' 1056.
- (7) במוצאי היום, כיוון שהוא הזמן דאכילת הפסח, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה – נוטה הרבי לומר שאז יש לנהוג

בקריאת שמע של המיטה כבמוצאי שבת ולא לומר תחנון עד חצות הלילה (אבל במוצאי ראש-חודש וכדומה, אין סיבה מספקת לכך שלא לומר תחנון, מכיון שאז מתחיל כבר יום ב' בחודש – התועודיות תשמי"ג עמ' 1414, בלתי מוגה. וראה הדעות בזה בכף החיים סי' קלא ס"ק יד). (7) מכתב מ"יג אייר תשל"ה, 'שערי הלכה ומנהגי או"ח ח"ב סי' ר"ג. בראשונה, בשיחות אחרון-של-פסח תשכ"ח אמר הרבי, שיש להימנע ולא להיות ביום י"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים. וזאת אף שעדיין צ"ע בנושא, ובמיוחד שרבו האוסרים להקריב פסח בזמן הזה – כיוון שלדעת הרי"ח [או רבנו יחיאל] מפרס' ישנו החיוב דפסח גם עכשיו, ובפרט שלדעת רבי (שהרמב"ם פסק הלכה כמותו) פסח-שני הוא ירגל בפני עצמו והייבין עליו כרת. אך לאחר שהשתנה המצב, עקב כך שמאו הניצחון בששת הימים מחורים ללא הרף אחרי הגוים למסור להם הכול וכו', נשתנה הדין כאמור בפנים. הקושיות שכתב הגרש"י ז"ל לרבי על פסקו הראשון,

דבר מלכות

זה בנוגע להחזיקה דתורה בלב האבן, כמו שכתוב³¹ "ההסירותי את לב האבן מבשרכם" – שצריך להיות באופן ד"מעט מעט אגרשנו"³² תחילה באופן של אתכפיא, ואחר-כך באופן של אתהפכא כו'.

ד. ועניין זה קשור עם ימי הספירה: ימי הספירה הם בין יציאת-מצרים למתן-תורה, שבהם נעשה עניין הגירות דבני-ישראל: התחלת הגירות – ביציאת-מצרים (על-ידי המילה), וגמר הגירות – במתן-תורה (על-ידי טבילה וקרבתן)³³. ובזמן זה ניתנה העבודה דספירת העומר.

והנה, העבודה דספירה היא עבודה פשוטה ביותר – שצריך רק לחשב ולספור את הימים שעוברים, והיינו, שכל יום שעובר, גם אם לא נפעל עניין מיוחד ביום זה, ניתוסף ונחשב הוא במניין הימים, כיוון שאין כאן אלא עניין הפספד, שהוא בחינה אחרונה – כפי שמבאר אדמו"ר הוקן בשער היחוד והאמונה³⁴ לעניין חשבון ומספר האותיות דתיבת "אבן" (ש"שורשה משם העולה ב"ן במספרו כו", שהרי "אבן" הוא א' ב"ן³⁵), ש"שחשבון מורה על מיעוט האור והחיות מיעוט אחר מיעוט עד שלא נשאר ממנו אלא בחינה אחרונה שהוא בחינת החשבון ומספר כו".

ונמצא, שעם היות הספירה עבודה פשוטה, היינו, דרגה תחתונה בלבד, מכל-מקום, יכולים לבוא על-ידה לתכלית העילוי דמתן-תורה – על-דרך וברוגמת האמור לעיל בנוגע לרבי עקיבא, שאף שהיה בדרגה תחתונה ביותר, הגיע לתכלית העילוי להיות העמוד דתורה שבעל-פה, "כולהו אליבא דרבי עקיבא".

* * *

ו. כמו כן יש להוסיף ביאור בהאמור לעיל³⁶ אודות החילוק בין תלמידי רבי עקיבא שלפני ל"ג בעומר להתלמידים שלאחרי ל"ג בעומר, שאצל התלמידים שלפני ל"ג בעומר היה חסר בהעניין דאהבת ישראל, אהבת רעים, שלא נהגו כבוד זה בזה³⁷ – דלכאורה אינו מוכן³⁸: איך ייתכן שבשביל שלא נהגו כבוד זה בזה, נענשו עונש הכי חמור, עונש מיתה? ויובן על-פי המבואר במקום אחר בפירוש מאמר רו"ל³⁹ "ויתר הקב"ה על עבודה-זרה ועל גילוי-עריות ועל שפכות-דמים ולא ויתר על מאסה של תורה" – דלכאורה טעמא בעי⁴⁰ – שבשעה שאדם עוסק בתורה אין דנין אותו כלל, ובמילא אין מענישין אותו, ובמילא נפרעין ממנו על חמורות ביותר, מה-שאי-כן כאשר אינו עוסק בתורה, אזי דנין אותו, ובמילא נפרעין ממנו על כל העניינים הבלתי-רצויים.

ועל-דרך זה יש לומר בנדרון דידן: כאשר לימוד התורה הוא מתוך אהבת ישראל, אהבת רעים, אזי ישנו העניין ד"ברכנו אבינו כולנו כאחד"⁴¹, היינו, שהמעמד ומצב ד"כולנו כאחד" פועל שיהיה "ברכנו אבינו", ולכן, גם כאשר היחיד הוא במעמד ומצב ירוד כו' (כפי שידוע בעצמו בשעה שעושה חשבון צדק אדעתא דנפשיה), הרי מצד העניין ד"כולנו כאחד", אין דנין אותו בתור פרט, אלא יחד עם הכלל כולו, ובמילא נכללים ונבלעים ענייניו הבלתי-רצויים ברוב הזכויות של הכלל,

מה-שאי-כן כאשר לימוד התורה הוא ללא אהבת ישראל, ללא אהבת רעים – הרי כיוון

ניצוצי רבי

ב"ה

חלוקת משניות לעלו' נשטה ה' ר' אברהם דוד ז"ל ב"ר פנחס ז"ל בלומבוביץ.

ניצוצי

זבחים	זבחים (ה) אליהו פרידמן.	בבא קמא (י) חיים בנחמן.
טבול יום	טבול יום (ד) שלום דבצר וולפא.	בבא מציעא (י) יוסף יצחק קמינצקי.
ידיים	ידיים (ד) בנימין כהן.	בבא בתרא (י) קלמן דרוק.
עוקצים	עוקצים (ג) יחיאל מלוב.	סנהדרין (י"א) חנניא יוסף אינדבך.
זרעים		מכות (ג) נתן אשכנזי.
ברכות	יעקב פינטו.	שבועות (ה) " " .
פאה	פאה (ה) שמואל גולדשטיין.	עבודה זרה (ה) מרדכי וולבובסקי.
דאמי	דאמי (ז) יוסף שמואל בולדשטיין.	הוריות (ג) דוד סגל.
כלאים	כלאים (י) אהרן שמינקר.	עדיין (ה) " " .
שבועות	שבועות (י) ארי' לייב קפלן.	אבות (ו) אהיה גרשנביץ.
חמורות	חמורות (י"א) שלמה חיים פלדמן.	

קדושים

זבחים	זבחים (י"ד) יחזקאל כהן.	זבחים (ה) יוסף יצחק גופין.
מנחות	מנחות (י"ג) חיים משה ברגשטיין.	מעשר שני (ה) יוסף טורנהיים.
חולין י	חולין י (י"ב) יעקב משה חננין.	חלה (ד) יוסף עקיבא כהן.
בכורות	בכורות (ט) מנחם שטח.	ערלה (ג) חיים פרוס.
ערכין	ערכין (ט) שלמה ויגלר.	בכורות (ד) משה ארנשטיין.
חמורה	חמורה (ז) מנחם בלוז.	
כריכות	כריכות (ו) אברהם שמואל לויין.	
מעלה	מעלה (ו) רחמים קריספיין.	
תמיד	תמיד (ז) שלום בער הכט.	
מדות	מדות (ה) חיים מאיר חנן.	
קנים)	קנים (ג) שמואל רבינוביץ.	

טהרות

כלים	כלים (ל) ישעי' וובר. (עד ט"ז)	שבת (כ"ד) זלמן הגר.
אהלות	אהלות (י"ח) אליהו קוק.	עירובין (י) יהורא הורביץ.
גבעים	גבעים (י"ד) אליעזר מרדכי גלבשטיין (עד פ"ד)	פסחים (ט) דוד מרחיש. דוב בער כהן.
טרה	טרה (י"ד) חיים אשכנזי.	שקלים (ח) שמואל ליסין.
טהרות (י)	טהרות (י) מרדכי מנדלסון.	יומא (ח) מנחם לדר.
מקומות	מקומות (י) שלמה וילהלם.	סוכה (ה) בנימין בלפר.
גדה	גדה (י) מאיר עבדלעק (עד פ"ה)	ביבא (ה) אהרון עטר.
מכשירין	מכשירין (י) משה בוולייין.	ראש השנה (ד) לעזיז עבדלחק.
		תענית (ד) שלמה פליישמן.
		פגילה (ד) אלעזר גורביץ.
		מועד קטן () בני שלזנר.
		חגיגה " " .

31) יחזקאל לו, כו.
 32) משפטים כג, ל.
 33) ראה יבמות מו, א-ב.
 34) ספ"ז (פד, ב).
 35) תו"א משפטים עח, ב. לקו"ת ראה כו, ג.
 36) בהשיחה לתלמידים הצעירים ס"ג (תו"מ תניא פל"ב.
 37) יבמות סב, ב.
 38) ראה גם לקו"ש חל"ב עמ' 150.
 39) פתיחתא דאיכ"ר ב. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.
 40) ראה גם סה"מ תש"ח עמ' 114. ועוד.
 41) ברכת "שים שלום" בתפילת העמידה. וראה תניא פל"ב.

מפני גויים, לא שואלים את היהודי אם הוא רוצה ללכת לצבא, או לא, אלא **מכריחים** אותו לעשות זאת, כיוון שיודעים שבכך תלויה השלימות של ארץ-ישראל, שלא יכבשוה גויים חייו.

אמנם ארץ-ישראל אינה גשמיות בלבד; זוהי ארץ אשר גוי תמיד עיני ה' אלוֹקֵיךְ בה מרשית השנה ועד אחרית שנה! המציאות של ארץ-ישראל היא – שיש בה **גילוי אלוקות** במשך כל השנה, מראש השנה ועד היום האחרון שבשנה. אלא, שרצונו של הקב"ה שענין זה יומשך למטה מעשרה טפחים, ולכן נתלבשה ארץ ישראל **הרוחנית** בארץ-ישראל **הגשמית**.

וכיוון שכן, הרי אם בנוגע להגנה על ארץ-ישראל **הגשמית**, לא שואלים יהודי אם רצונו ללכת לצבא, אלא כיוון שיודעים שזוהי סיכנה, איז לוקחים אותו, והוא אכן מצייט ומגן על ארץ-ישראל – הרי על-אחת-כמה-זכמה כאשר צריך להגן על **הנשמה** של ארץ-ישראל, שבודאי אין זה דבר שיש להעמידו להצבעה, ולשאל תחילה אם רצונו לקיים תורת משה או לא, אם רצונו להכיר ש"הי אחד" בעולם הזה הגשמי או לא, ולהתחשב בדעתו;

אלא, יש להתנהג על-פי ההוראה מהסיפור מפרשת היום, שבני לוי לא הלכו לארץ-ישראל לבדם, בהשאירם במדבר את אלו שחזרו לאחוריהם, אלא רדפו אחריהם ועשו עמהם מלחמה, וסוף-כל-סוף פעלו שגם הם יכירו את האמת – לשכוח מהיעגל, ולילך מרצונם הטוב לכבוש את ארץ-ישראל.

והתורה היא נצחית:

יש לדעת שאין דרך אחרת; בדרך אחרת אי אפשר לנחול את ארץ-ישראל. כבר ניסו את כל הדרכים, וכבר ניסו עמים שהיו חזקים בגשמיות יותר מאשר בני-ישראל, והחזיקו בארץ-ישראל מאות שנים, אבל סוף-כל-סוף יתקיא הארץ את יושביה; כנענים, ישמעאלים, נוצרים – את כולם.

נגד "אתחלתא דגאולה"

בהתוועדות שבת-קודש פרשת בראשית (התוועדות ב') תשל"א דיבר הרבי על שלילת

הגדרת תקופתנו 'אתחלתא דגאולה' ובין השאר **התבטא (בתרגום חופשי):**

אין צורך להשתמש בפסק-דין של הרמב"ם [=שהוא היסוד לקביעה שעדיין לא זכינו ל"אתחלתא דגאולה"], די במבט בעיתון, ואין צורך לעיין בעמודיו הפנימיים, כבר בעמוד הראשון רואים שעדיין לא זכינו ל"אתחלתא דגאולה".

"מאורע הנפלא" בששת הימים

את מלחמת ששת הימים תיאר הרבי בהתוועדות שבת פרשת פינחס תשכ"ז (תורת-מנחם – מנחם-ציון, כרך ב, עמ' 411) כ"מאורע הנפלא שאירע בחדשים האחרונים – אר"ם ניסי – ...נס על ההרים, גילוי שלמעלה מסדר השתלשלות שאינו מלובש בדרכי הטבע, והראיה, שעד היום הזה עומדים 'כל עמי הארץ' בהשתוממות ואינם מבינים איך אירע דבר פלא כזה!".

הרבי ציין את מעלתם ומסירות-נפשם של היוצאים בצבא (ראה גם 'התקשרות' גיליון מא) ובהמשך אמר:

"יוכאן המקום להזכיר את נכדו של חאניע מרוזוב – הר"ר דוד מרוזוב הי"ד – שמסר נפשו על קידוש השם (לאחרי הניסים והנפלאות שאירעו אצלו לפני-זה), ובודאי שהשם יקום דמו, והשם יתברך יעזרהו במקום אשר הוא, כאמור, שייבנה לו בית נכון בישראל... ויזכה לחיי העולם הבא... והיתה נפש אדוני צורה בצורה החיים את ה' אלוֹקֵיךְ".

"והוא בתוכם"

הנה צילום מחלוקת משנית שנערכה באותם ימים בישיבת 'תומכי תמימים' בכפר-חב"ד ומכתב של הרבי אל "המשתתפים בחלוקת ש"ס משנה – לימוד לעילוי נשמת התמים אברהם-דוד בן פנחס הי"ד". האיגרת מסתיימת במילים: "והקיצו ורגנו שוכני עפר והוא בתוכם" ו"בברכה לבשרות טובות ומשמחות".

שמפריד את עצמו מן הכלל, אזי דנין אותו בתור פרט, ומסתכלים על כל עניין פרטי, ומחשיבים כל דבר בלתי-רצוי, ועל-אחת-כמה-זכמה עניינים חמורים שיש עליהם עונש הכי חמור כו'. וכן הוא בדורות שלאחרי זה – שעל-ידי

איך ייתכן שבשבי"ל שלא נהגו כבוד זה בזה, נענשו תלמידי רבי עקיבא עונש הכי חמור – עונש מיתה!?

וזהו המעלה של תלמידי רבי עקיבא שלאחרי ל"ג בעומר – שאצלם היה לימוד התורה מתוך אהבת ישראל, שאז ישנו העניין ד"ברכנו אבינו כולנו כאחד".

ז. ויש לקשר זה עם עניין נוסף בל"ג בעומר – יום ההילולא של רשב"י:

רשב"י – שהיה מתלמידי רבי עקיבא – פתח את הצינור לגילוי פנימיות התורה.

והנה, מהחילוקים שבין פנימיות התורה לנגלה תורה – שנגלה תורה נקראת אילנא דטוב ורע, ויש בה קושיות ומחלוקת כו', מה- שאי-כך פנימיות התורה נקראת "אילנא דחיי", "לית תמן לא קושיה כו' ולא מחלוקת"²⁰ (שהרי אין כאן אלא מה שקיבל מרבו, ובוה לא שייך שתהיה מחלוקת)²².

וחידושו של רשב"י – שתהיה ההמשכה מפנימיות התורה, אילנא דחיי, בגליא דתורה, אילנא דטוב ורע.

ועניין זה מתבטא גם אצל לומדי התורה, שגם בשעה שלומדים גליא דתורה שיש בה קושיות ומחלוקת כו', לא נעשה ביניהם עניין

נשיא הדור מתקשרים עם פנימיות התורה, אילנא דחיי, – שהרי הסדר הרגיל הוא ש"אין מוסרין סתרי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבן"²³, אלא שעל-ידי ההתקשרות עם נשיא הדור מתקשר גם הוא באילנא דחיי כו' – ועל-ידו נמשכת פנימיות התורה גם בגליא דתורה, כולל גם שהלימוד לא יהיה באופן של פירוד, אלא מתוך אהבת ישראל, כנ"ל.

וזהו גם שבתורת החסידות – פנימיות התורה – מודגש ביותר העניין דאהבת ישראל, כמו שכתב אדמו"ר הזקן בסידורו: "נכון לומר קודם התפילה הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת" לרעך כמוך", וכידוע פתגם כ"ק מ"ח אדמו"ר בשם הבעש"ט²⁴, שגם יהודי שנמצא בקצווי תבל, שמעולם לא ראהו, ולא קיבל ממנו שום טובה כו', צריכים לאהבו בגלל היותו מישראל.

ח. ועוד עניין בנוגע לפנימיות התורה, אילנא דחיי, שנתגלתה על-ידי רשב"י – שזוהי ההכנה לגילוי המשיח²⁵.

(46) ראה כתר-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקל"ג. וש"נ (נעתק ב"היום יום" טו כסלו).

(47) ראה אגה"ק הבעש"ט – כתר-שם-טוב בתחילתו. ובכ"מ.

(42) ראה הקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות (ר"ה וכאשר).

(43) ראה חגיגה יג, א.

(44) ראה גם לקו"ש חכ"ה עמ' 374. וש"נ. קדושים יט, יח.

וזהו שמצינו שרבי עקיבא היה סבור שגילוי המשיח יהיה בדורו, והיה דורש הפסוק⁴⁸ "דרך כוכב מיעקב" על שמעון בר כוכבא, באומרו "דין הוא מלכא משיחא"⁴⁹ – כי, בנוגע לרבי עקיבא מצינו⁵⁰ "מן שית מילי איעתר רבי עקיבא", וידוע⁵¹ שהוא עניין אות וא"ו (שמספרה ששה), דא אות אמת⁵², ספירת התפארת⁵³, שנקראת אילנא דחיי (למעלה מספירת המלכות, שנקראת אילנא דטוב ורע)⁵⁴.

(קטעים משיחת יום ראשון, פרשת בהר-בחוקותי, ל"ג בעומר תשי"ג (לאחר תפילת מנחה) – בלתי מוגה; 'תורת מנחם' – התנועותיות' תשי"ג, חלק שני (ח), עמ' 151-158)

לכך. ואכן נתברר שבר כוכבא אינו משיח, ולכן קראו לו בר כוזיבא. אמנם, בדורנו זה, דרא דעקבתא דמשיחא, לאחרי שהיה כבר גילוי פנימיות התורה – החל מפתחת הצינור על-ידי רשב"י, ואחר-כך על-ידי רבותינו נשיאינו מדור לדור – יהיה גילוי המשיח, "דרך כוכב מיעקב", בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים.

לכך. ואכן נתברר שבר כוכבא אינו משיח, ולכן קראו לו בר כוזיבא. אמנם, בדורנו זה, דרא דעקבתא דמשיחא, לאחרי שהיה כבר גילוי פנימיות התורה – החל מפתחת הצינור על-ידי רשב"י, ואחר-כך על-ידי רבותינו נשיאינו מדור לדור – יהיה גילוי המשיח, "דרך כוכב מיעקב", בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים.

שבכל העולם שלא יהיה לך אלוהים אחרים ושקץ תשקצנו ותעב תתעבנו!...

מי שתומכים באמת בארץ-ישראל, ורוצים שארץ-ישראל תהיה מיושבת ביהודים – עליהם לכל לראש לשרוף את העגל, ולדיע שלא ככל הגויים בית ישראל, אלא "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב"...

ירידה גם ברוחניות

ובהמשך הדברים:

אותם יהודים שעושים 'עגל' רחמנא ליצלן, הרי סוף-כל-סוף בורחים הם מארץ-ישראל, וגוררים עמהם עוד יהודים, באומרם, שארץ-ישראל היא ארץ קטנה, ויש בה הרבה קשיים, ולעומת זאת, ארץ מצרים היא ארץ גדולה ורחבה שלא בערך יותר מארץ-ישראל, ויש בה כל טוב גשמי, תרבות, וכל המרעין בישין ('אלע-שווארץ-יאר') שיש בארץ מצרים... אלו שטוענים כן [שאינן צורך ביהדות ובשולחן-ערוך] – הנה מהם באים כל אותם אלפי היהודים שקוראים להם 'יורדים'!

יכולים לחשוב שהם נוסעים ממדינה אחת למדינה אחרת, אבל לאמיתו של דבר, הרי זה – כפי השם שניתן על-ידי יהודים – עניין של **ירידה אמיתית**:

זוהי נסיעה מ"ארץ אשר גוי תמיד עיני ה' אלוקיך מה מרשית השנה ועד אחרית שנה", היינו, נסיעה ממעמד ומצב שמרנישים במשך כל היום שהקב"ה מביט על כל יהודי בפרט, לא רק "מרשית שנה", בראש-השנה ויום-הכיפורים, אלא "עד אחרית שנה"; בכל יום בשנה נמצאים יחד עם הקב"ה באותן ד' אמות, והקב"ה מביט עליו אם הוא שומר כשרות, מניח תפילין, שומר שבת ויום-טוב, ומחנך את ילדיו, הבנים והבנות, ללימוד התורה, תורת אמת, וקיום מצוותיה בחיי היום יום.

מלחמה על הגבולות הרוחניים

בהמשך השיחה דיבר הרבי על ה'דמוקרטיה' בארץ-ישראל:

בצאת ישראל ממצרים – הנה אפילו אלו שלא

על-פי כללי ה'דמוקרטיה', אין להכריח אדם מבוגר בניגוד לרצונו: רצונך לילך לארץ-ישראל – לך לארץ-ישראל, אבל אם פלוני רוצה ללכת למצרים – מדוע הנך מבבל אותו!...

אבל לא בדרך כזו מקבלים את ארץ-ישראל, ולא בדרך כזו תהיה הגאולה האמיתית. – משיח **ייבוא** כל ישראל לילך בה! אם הוא רק **בן** אברהם, יצחק ויעקב, אסור להתיימש ממנו, וצריכים לשכוח מ'דמוקרטיה'.

'דמוקרטיה' – שייכת בעניי מסחר, וכיוצא בזה, או אפילו בנוגע לדין-תורה, שאחרי רבים להטות; אבל כאשר מדובר אודות שמירת שבת, הנחת תפילין, כשרות, צניעות (שילדים) וילדות אינם צריכים ואסור להם להיות ביחד) – לא משנה מהי דעת הרבים, או אפילו כולם כאחד; גם כאשר 'כל העולם כולו מעבר אחד', הנה מצד השני עומד אברהם אבינו, 'אחד היה אברהם', ועל-ידי זה שאינו מתפעל מכל העולם כולו, אזי יירש את הארץ באופן כזה מקבלים את ארץ-ישראל.

"וזהו מה שהראה שבט לוי – שלא זו בלבד שהם בעצמם הלכו לארץ-ישראל, אלא עוד זאת, שרדפו אחרי כל אחד מאלו שחזרו לאחוריהם, ונלחמו עמם, עד **שהכריחו** אותם להתנהג כמו יהודי ולילך לארץ-ישראל.

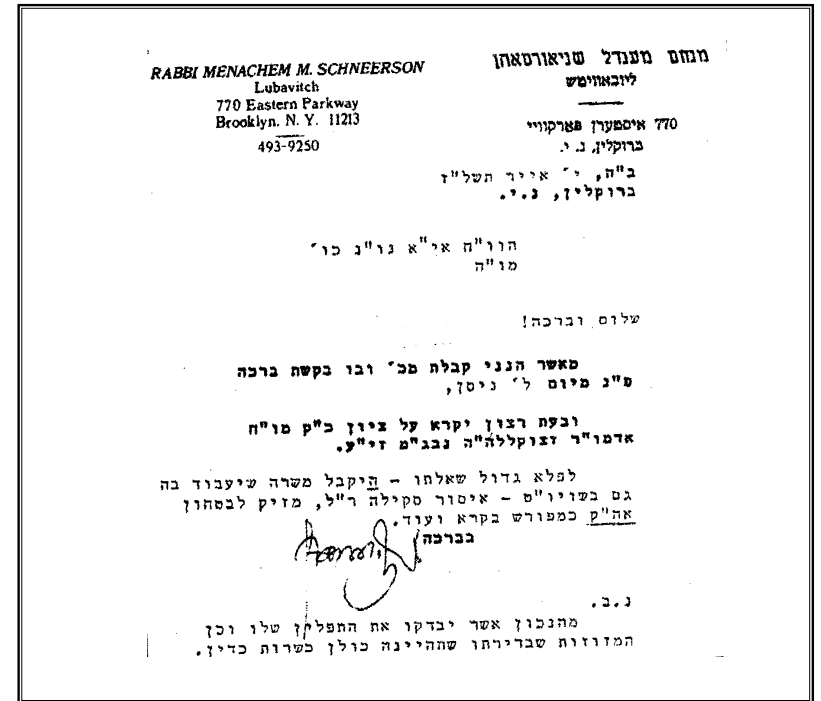
באופן כזה נכנסו בני-ישראל לארץ-ישראל בגאולה הראשונה על-ידי 'גואל ראשון', משה רבינו, וזוהי הדרך להכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי 'גואל אחרון'.

ואילו הדרישה להעמיד להצבעה אם יהודי צריך להניח תפילין, ואם אין רצונו בכך, אסור לדבר עמו על זה, כיון שזוהי כפייה – הרי זה היפך התורה, והיפך הדרך לקבל את ארץ-ישראל.

והגע עצמך:

כאשר מדובר אודות הגנה על גבולי ארץ-ישראל

(48) בלק כד, יז.
 (49) ירושלמי תענית פ"ד ה"ה.
 (50) נדרים נ, א.
 (51) ראה הנסמן בלקי"ש ח"ז עמ' 243 הערה ד"ה
 אנשי אמת.
 (52) זח"ג ב, א.
 (53) ראה לקו"ת ואתחנן ה, א ואילך.
 (54) ראה קונטרס עץ החיים פ"י.

עבודה בשבת מזיקה לביטחון הארץ

יהודי שאל את הרבי ברבר הצעת עבודה בכור הגרעיני בדימונה. המשרה חייבה עבודה במהלך שבת אחת לחודש. במוקד התשובה כותב הרבי:

לפלא גדול שאלתו – היקבל משרה שיעבוד בה גם בשווייט [בשבת ויום טוב] – איסור סקילה ר"ל [רחמנא ליצלן], מויק לבטחון אהיק [ארץ-קודש] כמפורש בקרא ועוד.

לא רק "ארץ של יהודים"

בשיחה ארוכה הבהיר הרבי בנחרצות את השקפתו בעניין ארץ-ישראל. השיחה הוקדשה לתופעת ה"יהודים" ולעניינים נוספים, ונאמרה

הכניסה לארץ-ישראל בגאולה תהיה בשובה ובנחת

ולפיכך יתקיים מיד "ושבתה הארץ שבת לה"

בהתחלת פרשת בהר נאמר – "כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה".

וידועה הקושיה: מכיוון שקיום מצוות השמיטה, "ושבתה הארץ שבת לה", אינו אלא לאחרי שבע שכבשו ושבע שחלקו, ולאחרי ההקדמה ד"שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך", שאז, "ובשנה השביעית שבת שתון יהיה לארץ שבת לה" (כמפורש בהמשך הכתובים) – מדוע נאמר "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ גו'", היינו, שתיכף ומיד בכניסה לארץ ("כי תבואו אל הארץ") אזי "ושבתה הארץ שבת לה"!!

והביאור בזה – שתיכף ומיד בכניסה לארץ צריכים לדעת שתכלית הכוונה היא "ושבתה הארץ שבת לה", שאז, גם העבודה ד"שש שנים תזרע שדך גו' חדרה ככוונה הפנימית ד"ושבתה הארץ שבת לה"...

והנה, נוסף על האמור לעיל בפירוש ד"כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה", שהכניסה לארץ חדרה ככוונה הפנימית ד"ושבתה הארץ שבת לה" – יש לפרש גם כפשוטו ממש, ביחס לכניסה לארץ בגאולה העתידה:

הכניסה לארץ בגאולה העתידה לא תהיה באופן של כיבוש ומלחמה, כבכניסה לארץ בפעם הראשונה, שבע שכבשו ושבע שחלקו – אלא מתוך מנוחה, "בשובה ונחת", ותיכף ומיד.

ונוסף לזה, לא יצטרכו לעבודה ד"שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך" – שהרי "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת", אשר עם היותם "גלוסקאות וכלי מילת" שיצאו מ"הארץ" (לא מהשמים), מכל-מקום, לא יהיה צורך בפעולה טבעית כדי להשיגם, מכיוון שארץ-ישראל תוציאם בדרך נס, כך שלא יהיה צורך להמתין משך זמן...

ועל-פי זה, בכניסה לארץ בגאולה העתידה – מכיוון שלא יצטרכו להמתין לכיבוש וחלוקה, ולשש שנים של עבודה בשדה ובכרם – הרי תיכף ומיד "ושבתה הארץ שבת לה" כפשוטו; ורק לאחר זה, מכיוון שצריך להיות דירה בתחתונים דווקא, יהיה גם "שש שנים תזרע שדך" – באופן ד"ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם".

וגם עניין זה שייך במיוחד לרשב"י, בעל ההילולא דל"ג בעומר – על-פי המסופר בחז"ל שרשב"י היה "מלומד בניסים" (שלכן שלחוהו לרומי כו'), ועד כדי כך, שאצל רשב"י לא היה עניין של חורבן וגלות (כפתגם אדמו"ר הזקן), ועוד ועיקר, כאמור, ש"בהאי חיבורא דילך... יפקון ביה מן גלותא ברחמים", שאז יהיה "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה" – כפשוטו ממש.

(משיחת שבת קודש פרשת אמור, ערב ל"ג בעומר, היתשמיז – יתורת-מנחם – התועדויות תשמ"ז, כרך ג, עמ' 275, 279 – בלתי מוגה)

"עשרה שיושבין ועוסקין בתורה"

רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניא אומר עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרדיה ביניהם, שנאמר, אלוקים ניצב בעדת-אל. ומנין אפילו חמישה? שנאמר, ואגודתו על ארץ יסדה. ומנין אפילו שלושה? שנאמר, בקרב אלוקים ישפוט. ומנין אפילו שניים? שנאמר, אז נדברו ויראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע. ומנין אפילו אחד? שנאמר, בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתוך (פרק ג, משנה ו)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

עשרה שהיו יושבין בדין, גרסינן. בעדת א"ל – ואין עדה פחותה מעשרה, שנאמר במרגלים (במדבר י"ד), עד מתי לעדה הרעה זאת, יצאו יהושע וכלב הרי עשרה. ומנין אפילו חמישה? שנאמר, בקרב אלוקים ישפוט – שלושה דיינים, ושני בעלי דינים. ומנין אפילו ששלושה? שנאמר, ואגודתו על ארץ יסדה – האש, והאוויר, והמים, שהם שלושה, על ארץ יסדה, על יסוד הארץ הם מקיפים, הרי לך ששלושה קרויין אגודה. אי נמי מצינו שלושה קרויין אגודה – אגודת אוזב שהם של קלחים. ויש ספרים שכתוב בהן ומנין אפילו חמשה? שנאמר, ואגודתו על ארץ יסדה; שאדם אוגד בידו אחת שיש בה ה' אצבעות, וכלל אצבעות שביד קרויין אגודה, ובראש המקרא הוא אומר הבונה בשמים מעלותיו, כלומר, השכינה שהיא בשמים יורדת למטה לארץ כשיש שם אגודה עוסקים בתורה. ומנין אפי' ג'? שנאמר, בקרב אלוקים ישפוט – שהדיינים הם ג'. כי נמ"ץ עליו – לשון סכך, תרגום וסכות ותטל, כלומר, שהשכינה סוככת עליו.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

עשרה – למרות שאין ריעותיהם שוות, נעשים "עדה", מציאות אחת. שיושבין – התיישבות וקביעות, היינו שאחדות זו אינה רק בעת מן העתים, ביום סגולה וכיוצא בזה, כי אם התיישבות וקביעות, בכל זמן ובכל מצב. ועוסקין – האחדות חודרת בענייני העסק שלו כפשוטו, מבלי לחשוש שעל-ידי שיספר לחבירו מענייני העסק, עלול הדבר לפגוע בפרנסתו. בתורה – סוף-סוף נעשית אצלם האחדות גם בתורה.

(לקוטי שיחות, כרך כח, עמ' 271)

עשרה שיושבין... המישה... שלושה... שניים... אחד – ידוע שדברי תורה נדרשים לפנייהם ולאחריהם. ולפי זה יש לומר, שעל-פי הסדר מלמטה למעלה יש כאן הוספה באופן של עילוי אחר עילוי:

אחד – לימוד התורה של אחד, שגם בזה ישנו עילוי גדול ביותר, "שנאמר כל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתוך", שהקב"ה בכבודו ובעצמו פונה מכל עסקיו וזכריו כדי לברכו. אך למרות זאת יש צורך בהוספה יתירה – שניים (כפליים), ויתירה מזו – שלושה, המישה, ועד לעשרה.

(ספר השיחות תשמ"ח, כרך ב, עמ' 582)

"נמצאים יחד עם הקב"ה באותן ד' אמות"

"לא להיכנס לעניינים של מחלוקת", מורה הרבי בקשר לתהלוכת ל"ג בעומר □ "ארץ-ישראל צריכה להיות ראויה לשמה, לא רק ארץ ששייכת ליהודים, אלא ארץ שחזורה ביהדות – י' אידשע לאנדי" □ די להביט בעמוד הראשון של העיתונים כדי להבין שעדיין לא זכינו ל'אתחלתא דגאולה' □ על מסירות נפשו של "נכדו של חאנייע מרוזוב" ועוד

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ומכל שכן שלא להיכנס לעניינים של מחלוקת, וכל שכן עניין שיכול למנוע מישהו מלהוסיף בתורה ומצוותיה. ובוודאי ידוע לה גם כן אשר ישנם כמה חוגים שמכמה טעמים (צודקים או לא צודקים) הנפת דגל תמנע בעדם להשתתף בתהלוכת ל"ג בעומר, וכיוצא בזה, ולמה יקופח חלקם של כמה וכמה מילדי ישראל?

תקוותי חזקה שכשתבונן בהאמור, לא רק תבין הנהגה האמורה לאשורה, אלא גם תוכל להסבירה לאלה שישאלו אותה פשר הדבר, ובדברים היוצאים מן הלב.

ולחסיף עוד נקודה עיקרית, אשר בוודאי ידועה לה ונהגת כך בפעולותיה בשדה החינוך, והוא קו יסודי בחינוך, שהמחנך משתדל לכוון כל תשומת לב המחונך או המודרך באותה נקודה שהיא מטרת חינוך זה, מבלי להכניסו בשטח אחר, איזה שיהיה, ואפילו רצוי כשלעצמו. שאם ראויה הנהגה זו גם בנוגע למבוגרים, עיקר ויסוד היא בהצלחת חינוך הקטנים והקטנות.

בשנת תש"מ קרא הרבי לקיים בקנה-מידה רחב את התהלוכות ל"ג בעומר, ולארגן תהלוכות בכל מקום ומקום. כמה אברכים ארגנו תהלוכה בעיר יקנעם, וזכו להשתתפות פעילה של בית-הספר בעיר. מנהלת בית-הספר כתבה לרבי על התהלוכה, ובין השאר הביעה את תמימתה על אי הנפת דגל ישראל בתהלוכה.

בימי הסליחות תש"מ שיגר אליה הרבי מכתב ארוך, שבו הוא מביע "תודה לבבית בקשר עם השתתפות תלמידיה בתהלוכת ל"ג בעומר", ובהמשך המכתב מרחיב בחשיבות הדבר. לאחר החתימה מוסיף הרבי ב"ב.":

לכתבה בנוגע לאי-הנפת דגל ישראל בתהלוכה האמורה ופשר הדבר,

בטח ידוע לה שיש הוראה עקרונית לכל עסקני ופעילי חביד להשתדל ככל האפשר בהפצת היהדות, התורה ומצוותיה, בכל החוגים, מבלי תערובת של מפלגתיות ופוליטיקה וכיוצא בזה,